



Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Damburghoeve met omwalling en drevenstelsel in Bocholt

Dorpsgezicht

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Damburghoeve met omwalling en drevenstelsel, Bocholt, Eikenlaan 1 –
dorpsgezicht

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/72003/105.1

Inge Verdurmen

23/05/2023

INHOUDSTAFEL

| | | |
|--------|--|----|
| 1. | Beschrijvend gedeelte | 4 |
| 1.1. | Situering | 4 |
| 1.2. | Historisch overzicht | 4 |
| 1.2.1. | Fysische geografie | 4 |
| 1.2.2. | Cultuurhistorisch landschap | 5 |
| 1.3. | Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken..... | 7 |
| 1.4. | Fysieke toestand van het onroerend goed | 7 |
| 2. | Evaluerend gedeelte | 8 |
| 2.1. | Evaluatie van de erfgoedwaarden | 8 |
| 2.1.1. | Historische waarde | 8 |
| 2.1.2. | Ruimtelijk-structurende waarde | 8 |
| 2.2. | Motivering van het type bescherming | 8 |
| 2.3. | Motivering van de afbakening van de bescherming | 9 |
| 2.4. | Juridische toestand | 9 |
| 2.4.1. | Onroerend Erfgoed: | 9 |
| 2.4.2. | Omgeving: | 10 |
| 3. | Beheersvisie | 10 |
| 3.1. | Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed | 10 |
| 3.2. | Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed..... | 10 |
| 3.3. | Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed..... | 11 |
| 4. | Bronnen | 11 |
| 4.1. | Archieven | 11 |
| 4.2. | Cartografische bronnen | 12 |
| 4.3. | Literatuur | 12 |
| 4.4. | Digitale bronnen..... | 12 |
| 5. | Bijlagen bij het inhoudelijk dossier | 12 |
| 5.1. | Omgevingsplan | 12 |
| 5.2. | Fotobijlage | 12 |

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Dit is het inhoudelijk dossier bij het beschermingsbesluit van de Damburghoeve met omwalling en drevenstelsel in Bocholt. De bescherming kadert in de evaluatie van het beschermde erfgoedbestand, zoals ingeschreven in de Beleidsnota Onroerend Erfgoed (2019-2024) van minister Matthias Diependaele.

De bescherming van de Damburghoeve met omgeving in Bocholt werd onderzocht in het project 'snelle screening' (2021-2022). Deze snelle screening had als doel om op een termijn van anderhalf jaar die beschermingen te detecteren die vandaag overduidelijk niet meer aan de hedendaagse selectiecriteria voor bescherming voldoen. Voor de Damburghoeve met omgeving bleek dat de akker- en weilanden rondom de hoeve werden ingericht als sport- en recreatiezone en niet meer aan deze criteria voldoen. Toch blijven delen van de omgeving van deze hoeve beschermenswaardig als dorpsgezicht en is zelfs een uitbreiding van de beschermde perimeter aan de orde. In functie daarvan werd een nieuw beschermingsdossier opgesteld.

Het dossier is opgenomen in de beschermingskalender voor 2023. Deze bescherming loopt parallel met de procedure voor de opheffing van de bescherming als dorpsgezicht van de Damburghoeve met omgeving in Bocholt.

De Damburghoeve met inbegrip van het woonhuis, schuur, stallen en het poortgebouw werd beschermd als monument bij ministerieel besluit van 26 januari 1987. Deze bescherming blijft behouden.

1.1. Situering

De Damburghoeve ligt ten zuidwesten van het dorpscentrum van Bocholt en het domein strekt zich uit tussen de Brogelerweg en de Reppelerweg. Bij de hoeve hoort een netwerk van dreven gekend als Eikenlaan dat zich enerzijds uitstrekt van noordwest naar zuidoost en anderzijds van noordoost naar zuidwest. De hoeve zelf is beschermd als monument bij ministerieel besluit van 26 januari 1987 omwille van de historische en esthetische waarde.

Het nieuwe dorpsgezicht omvat de Damburghoeve met omwalling, het aangrenzende perceel ten zuidoosten met zicht op de hoeve en het netwerk van toegangsdraven.

1.2. Historisch overzicht

1.2.1. Fysische geografie¹

De Damburghoeve ligt in het overgangsgebied van het Kempisch Plateau naar de Vlakte van Bocholt. Ten zuiden ligt de vallei van de Aabeek die deel uitmaakt van het Maasbekken. De ondergrond is opgebouwd uit zandige mariene en continentale afzettingen uit het Bolderiaan (Mioceen). In het Pleistoceen werden deze lagen in de Mindelijstijd afgedekt door een grintpakket van de Maas. Tijdens de laatste ijstijd (Würm) werd de vlakte verder afgedekt met lemige zand- of zandleemsedimenten van niveo-eolische oorsprong. Stuifzanden tijdens het Laatglaciaal en Holoceen zorgden voor de vorming van duincomplexen. De gronden rondom de hoeve bestaan uit matig natte tot natte lemige zandbodems (bodemserie Se), kenmerkend voor alluviale bodems.

¹ BAEYENS L. 1975: *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Bree 48 E*, Brussel.

1.2.2. Cultuurhistorisch landschap

1.2.2.1. Ontginningsgeschiedenis

De oudste vermelding van Bocholt dateert uit de 12de eeuw. Het dorp is ontstaan als rivierdalnederzetting met de woonkern ingeplant op de overgang van de hoger gelegen heide- en bosgronden en de lager gelegen beekdalgronden². De heide was gemene grond en werd door de inwoners van Bocholt gebruikt om turf en zoden te steken en hun vee te weiden.

De heerlijkheid Bocholt maakte tot 1365 deel uit van het domein van de graven van Loon die het domein in leen gaven aan de heren van Born. De heerlijkheid omvatte het dorp Bocholt en meerdere gehuchten. Daarna viel Bocholt tot 1789 onder het prinsbisdom Luik. De Damburghoeve was een imposante herenhoeve omringd met grachten die tot de Franse Revolutie dienst deed als buitenverblijf of tijdelijke residentie voor de heren van Bocholt³. De hoeve werd verpacht en deed ook dienst als jachtpaviljoen. Volgens sommige bronnen deed het torengedouw ook dienst als gevangenis in de 18de eeuw. De naam Damborg betekent een door een dam of wal versterkte hoeve. In 1683 wordt de cijnshoeve Dammenborg vermeld met gronden, weilanden en plantages⁴.

In 1769 was de Damburghoeve met aanhorigheden 97 bunder groot⁵. Er was onder meer sprake van het 'kasteel' met bos, gracht en weide rondom en een aantal percelen met nieuw aangeplante dennen. Op de Kabinetskaart van de Ferraris (1771-1778)⁶ is de Damburghoeve langs vier zijden omgracht met de hoofdtoegang in het zuidwesten via het poortgebouw.

Bij de hoeve hoort een netwerk van dreven die elkaar loodrecht kruisen. Deze dreven vormden minstens sinds de 18de eeuw de toegang tot de hoeve van op de hoofdwegen Bocholt-Kaulille ten noordwesten en Bocholt-Reppel ten zuidoosten. De dreef naar het zuidwesten verbond het domein met de uitgestrekte heide. Een groot aantal heidepercelen ten zuidwesten van de hoeve was reeds bebost met jong naaldhout.

Deze aanplantingen waren het begin van een grootschalige campagne van dennenaanplantingen vanaf de tweede helft van de 18de eeuw rondom Damburg. In navolging van de ontginningswet van 1847 werden later veel woeste gemene gronden verkocht en systematisch bebost⁷.

Op de latere topografische kaarten uit de 19de eeuw⁸ is te zien dat de bebossing gepaard ging met een verdere uitbreiding van dit netwerk aan dreven. Er werd een tweede parallelle dreef aangelegd naar het zuidwesten. Ook de percelen ten noorden en ten zuiden van de hoeve werden bebost. Twee taluds grensden het bosperceel ten zuidoosten af van de overige percelen. Rond het midden van de 19de eeuw was de hoeve, met uitzondering van

² INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: Bocholt [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14572> (geraadpleegd op 26 april 2023).

³ Een eerste vermelding zou dateren uit 1584. KERKHOFS A. 2005: *Bocholt, heden en verleden*, 56-57.

⁴ BUSSELS M. & BYVOET F. 1937: Bocholt voorheen, *Het gemeentelijk leven, Verzamelde Opstellen uitgegeven door de Geschied- en Oudheidkundige Studiekring Hasselt* 13, 1, 349-368.

⁵ MOLEMANS J. 1993-1994: "Tumulten, oploopen en conspiratiens" in Bocholt aan het einde van het Ancien Régime, *Limburg*, 72, 157-183, 73, 3, 193-218 en 73, 4, 3-32.

⁶ Ferraris, 1771-1778, schaal 1:11.520, originelen in de Koninklijke Bibliotheek, Kaarten en plans, Ms. IV 5.627.

⁷ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: Bocholt [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14572> (geraadpleegd op 26 april 2023).

⁸ Topokaart 1860-1873: Topografische kaart van België, eerste basiskaart, terreinopnames 1860-1873, uitgegeven door het Krijgsdepot tussen 1865-1880, schaal 1:20.000, originelen in het Nationaal Geografisch Instituut.

een tegenoverliggend perceel weiland, nagenoeg volledig omgeven door naaldbos⁹. De omzetting naar landbouwgrond voltooide zich pas tegen het midden van de 20ste eeuw¹⁰. Het naaldbos werd gekapt en de gronden omgevormd naar akkers en voornamelijk weiland. Op luchtfoto's van de jaren 1970 is het perceel ten zuidoosten van de hoeve als laatste nog bebost. Vandaag is dit in gebruik als maïsakker. Een laag talud markeert nog steeds de perceelsgrens in het noordoosten en is ook zichtbaar op het DHM Vlaanderen. Deze verschuiving in grondgebruik had ook gevolgen voor de 19de-eeuwse dreef naar het noordwesten die geleidelijk aan vervaagde en tegen de jaren 1990 enkel herkenbaar bleef als perceelsgrens.

1.2.2.2. Landschapselementen

De Eikenlaan is een dreef die van het noordwesten naar het zuidoosten loopt en de verbinding maakt tussen de Brogelerweg en de Reppelerweg. De weg is verhard en langs weerszijden begrensd door een jonge meidoornhaag. De dreefbeplanting met Amerikaanse eiken ten tijde van de bescherming in 1987 werd, in het kader van een herinrichting van het gebied door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), vanaf 2000 stelselmatig vervangen door een nieuwe aanplant met opgaande zomereik. Het begin van de dreef aan de Brogelerweg wordt gemarkeerd door een imposante opgaande zomereik met een stamomtrek van 346 cm.

Een tweede Eikenlaan loopt van de Damburghoeve naar het zuidwesten en werd eveneens heraanplant met een meidoornhaag en zomereik. In het verlengde van deze verharde dreef ligt een onverharde gemengde dreef (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/308462>) die beplant is met zowel Amerikaanse eik als zomereik. Vooral de noordwestelijke rij dreefbomen bestaat nagenoeg over de volledige lengte uit opgaande eiken om de negen meter. In totaal staan hier 15 zomereiken en 15 Amerikaanse eiken. De dikste stamomtrek bij de zomereiken is 361 cm. Bij de Amerikaanse eiken is de dikste stamomtrek 406 cm.

In de toegangsdreef tot de Damburghoeve van op de Damburgstraat bleef de dreefbeplanting met Amerikaanse eik eveneens bewaard. In totaal staan hier circa 25 bomen.

Rondom de hoeve ligt langs drie zijden (noorden, oosten en westen) de historische walgracht. Een bosje schermt de hoeve ten zuidoosten af van de aangrenzende akker die doorloopt tot aan de Reppelerweg. De akker wordt in het noordoosten begrensd door een bebost talud dat de historische perceelsgrens uit de 19de eeuw markeert.

1.2.2.3. Bouwkundig erfgoed

De gebouwen van de Damburghoeve zijn op 26 januari 1987 beschermd als monument. De volumes van de hoeve zijn ingeplant tussen het kaarsrechte, loodrecht op elkaar georiënteerde drevenstelsel. Achter de beslotenheid van de dreven bevinden de hoevegebouwen zich in een typische opstelling, waarbij twee vleugels afzonderlijk in een L-vormige opstelling rond een voormalig erf geschikt staan. De twee hoevevleugels lopen parallel met deze dreven. Het woonhuisgedeelte van de hoeve is toegankelijk via de dreef die de hoeve met de Damburgstraat verbindt. Het poortgebouw is naar het zuidwesten gericht en toegankelijk via de Eikenlaan.

De hoeve bestaat uit twee vleugels in een L-vormige opstelling. De noordwestelijke vleugel heeft een hoger volume, namelijk het voormalige woonhuis en een lager volume dat dienst

⁹ Topografische kaart van de omgeving van het Kamp van Beverlo, kaartblad Hechtel, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1848-1853, schaal 1:20.000, RAB, Provinciekaarten nr. 1179.

¹⁰ Topokaart 1949-1970: Topografische kaart van België, tweede basiskaart, eerste uitgave, terreinopnames 1949-1969, schaal 1:25.000, originelen berusten bij het Nationaal Geografisch Instituut.

deed als stallen, wagenhuis of schuur. Deze gebouwen dateren uit de 17de eeuw. Het schuurgedeelte telt één bouwlaag en heeft aan de erfzijde twee bakstenen korfboogpoorten. Het woonhuisgedeelte telt negen traveeën en twee bouwlagen onder een mank pannendak. De twee uiterste traveeën aan de erfzijde springen uit ten opzichte van de rest van het gebouw.

Haaks hierop staat een poortgebouw in Maasstijl, parallel met de Eikenlaan. Het poortgebouw telt drie traveeën. De twee uiterste traveeën bestaan uit één bouwlaag onder een leien schilddak. De middelste travee is verhoogd tot twee bouwlagen onder een leien tentdak. Boven de ingangspoort zit een gevelsteen met de datering 1715 en de wapenschilden van de families de Furstenberg en de Lannoy, de toenmalige heren van Bocholt. Links en rechts van het poortgebouw bevinden zich 19de-eeuwse langgestrekte lage bakstenen aanbouwen die deze vleugel van het hoevecomplex afsluiten.

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

1. Damburghoeve:
 - a. Hoevegebouwen uit de 17de eeuw bestaande uit het voormalige woonhuis, de schuur en de stallen;
 - b. Poortgebouw uit 1715 in Maasstijl met 19de-eeuwse aanbouwen;
 - c. Grachten langs drie zijden;
 - d. Toegangsreef met opgaande Amerikaanse eik;
 - e. Landbouwperceel ten zuidoosten met open zicht op de hoeve, tot aan het beboste talud op de perceelsgrens;
 - f. Zichten op de hoeve van op de Eikenlaan, Damburgstraat en Reppelerweg;
2. Drevenstelsel:
 - a. Twee loodrecht kruisende verharde dreven met langs weerszijden een meidoornhaag en jonge dreefplanting van opgaande zomereik;
 - b. Solitaire opgaande zomereik op het kruispunt Eikenlaan-Brogelerweg;
 - c. Onverhard dreefsegment met gemengde beplanting van opgaande Amerikaanse eik en zomereik (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/308462>);
 - d. Zichten op de eikendreven van op de Eikenlaan, Brogelerweg en Leukeneindestraat.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens meerdere plaatsbezoeken op 29/07/2022, 24/08/2022 en 6/04/2023. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

Behoudens verborgen gebreken, bevindt het beschermd monument de Damburghoeve zich in goede bouwfysische toestand.

Het akkerperceel aangrenzend bij de hoeve wordt ingezaaid met maïs.

In het algemeen is het drevenlandschap gaaf en herkenbaar. De meeste dreven werden heraanplant met zomereik. De algemene fysieke toestand van deze bomen lijkt goed. In de toegangsreef tot de Damburghoeve vertonen enkele Amerikaanse eiken tekenen van verval overeenkomstig met hun hoge ouderdom. Er is beperkte uitval in de dreef en bij enkele bomen is een deel van de kruin uitgebroken of zijn er houtzwammen zichtbaar. In de gemengde eikendreef naar het zuidwesten is er zeer beperkte uitval van enkele Amerikaanse eiken.

De dreefbeplanting van de dreef naar het zuidwesten liep oorspronkelijk volledig door maar deze verbinding is sinds 2000 verbroken door de aanleg van een parking. Tussen het deel van de Eikenlaan dat werd heraan geplant en de onverharde gemengde eikendreef ontbreekt over een afstand van circa 60m de beplanting.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

2.1.1. Historische waarde

De Damburghoeve en haar omgeving heeft historische waarde als het voormalig cijnshof van de heren van Bocholt. De Damburghoeve en haar omgeving is daarmee een zeldzame getuige van de middeleeuwse ontginningsgeschiedenis in dit gebied. De hoeve met poortgebouw, omwalling en drevenstelsel vormen een karakteristiek ensemble en is nog steeds herkenbaar als dominant element net buiten de dorpskern van Bocholt.

De naam Damborg betekent een door een dam of wal versterkte hoeve. In 1683 wordt de cijnshoeve Dammenborg vermeld met gronden, weilanden en plantages. In 1769 bestond de Damburghoeve met aanhorigheden uit het 'kasteel' met bos, gracht en weide rondom en een aantal percelen met nieuw aangeplante dennen. De hoeve met omwalling en dreven is reeds opgetekend op de Kabinetskaart van graaf de Ferraris van 1771-1778. Deze dreven vormden de toegang tot de hoeve van op de hoofdwegen Bocholt-Kaulille ten noordwesten en Bocholt-Reppel ten zuidoosten. De dreef naar het zuidwesten verbond het domein met de uitgestrekte heide waar vanaf de 18de eeuw stelselmatig naaldbos werd aangeplant. In de 19de eeuw is de omgeving van de hoeve overwegend bebost gebied, om tegen het midden van de 20ste eeuw te evolueren tot akkers en weiland.

Het drevenstelsel vormt tot vandaag een herkenbaar en landschappelijk sterk structurerend element dat refereert aan het historisch ontginningslandschap. De dreefelementen met Amerikaanse eik zijn door hun hoge ouderdom representatief voor de oorspronkelijke monumentale dreven. De heraanplant van de dreven met zomereik zorgt voor continuïteit van dit historisch netwerk en bestendigt de visuele relatie met de Damburghoeve.

Ook de grachten die historisch het domein begrepsden bleven aan drie zijden herkenbaar bewaard. Het perceel ten zuidoosten van de hoeve heeft zijn historische perceelsgrens uit de 19de eeuw behouden, gemarkeerd door een bebost talud.

2.1.2. Ruimtelijk-structurende waarde

De Damburghoeve vormt als groene kern met opvallende toegangs-dreef en open grachten langs drie zijden een duidelijk herkenbaar element in het landschap. De aangrenzende akker ten zuidoosten biedt een open zicht op de Damburghoeve van op de Reppelerweg. Bij de Damburghoeve ligt een netwerk van loodrechte toegangs-dreven dat de open ruimte rondom de hoeve domineert en structureert. De rechte dreven met opgaande eiken versterken de visuele relatie met de hoeve en de historische context van de site. De dreven met Amerikaanse eik vallen op door hun monumentaal karakter en zijn zeldzame relictten van de oorspronkelijke imposante dreven.

2.2. Motivering van het type bescherming

De Damburghoeve met omwalling en drevenstelsel wordt beschermd als dorpsgezicht. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een stads- of dorpsgezicht als volgt: "een geheel van een of meer monumenten en/of onroerende goederen met omgevende bestanddelen zoals

Beschermingsdossier: Damburghoeve met omwalling en drevenstelsel, dorpsgezicht

beplantingen, omheiningen, waterlopen, bruggen, wegen, straten en pleinen, van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde.”

De Damburghoeve is reeds beschermd als monument. Het statuut van dorpsgezicht wordt gekozen omdat de omwalde hoeve en de omgevende dreven een ensemble vormen dat historisch en onlosmakelijk verbonden is.

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

De Damburghoeve met grachten, toegangsdreef, en het aangrenzende perceel ten zuidoosten worden voorgesteld voor bescherming. Bij het perceel ten zuidoosten van de Damburghoeve wordt de grens gelegd op het beboste talud dat de 19de-eeuwse perceelsgrens markeert.

Het netwerk van historische dreven, genaamd Eikenlaan, in de onmiddellijke omgeving van de Damburghoeve wordt eveneens voorgesteld voor bescherming. Het gemengde dreefsegment in het verlengde van de dreef ten zuidwesten van de hoeve maakt deel uit van dit netwerk en wordt mee opgenomen in de afbakening.

Voor de afbakening van het drevenstelsel wordt de volledige dreefzate mee opgenomen in functie van de dreefbeplanting. Dit geldt voor de Eikenlaan, de toegangsdreef tot de Damburghoeve en de gemengde eikendreef. Voor de Damburghoeve en het akkerperceel ten zuidoosten van de hoeve worden de perceelsgrenzen gevolgd.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed:

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

Volgende sites vallen binnen de perimeter van de voorgestelde afbakening (toestand 26 april 2023):

Niet-vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed

Damburghoeve (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/70695>)

Vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed

Damburghoeve (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/16158>)

Niet-vastgestelde inventaris houtige beplantingen met erfgoedwaarde

Gemengde eikendreef (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/308462>)

Archeologisch element

Damburg (<https://id.erfgoed.net/waarnemingen/161225>)

Beschermd monument

Damburghoeve (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/2282>)

Beschermd dorpsgezicht

Damburghoeve met omgeving (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/2283>)

Er is een procedure opgestart om de bescherming van dit dorpsgezicht op te heffen.

Binnen de voorgestelde afbakening zijn er geen goedgekeurde erfgoedbeheersplannen of herwaarderingsplannen.

2.4.2. Omgeving:

Volgens het gewestplan Neerpelt-Bree (22/03/1978) valt de Damburghoeve met het aangrenzend akkerperceel onder parkgebied. De dreven liggen in gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen. Het dreefrelict ten zuidwesten heeft als bestemming agrarisch gebied en valt binnen herbestemd agrarisch gebied (HAG).

In het gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan Bocholt uit 2007 werd als sportrecreatieve pool de omgeving van Damburg geselecteerd. Om de recreatiepool 'Damburg' op een samenhangende manier te ontwikkelen werd een gemeentelijk RUP Sportzone Damburg opgemaakt (1/12/2009). De gewestplanbestemmingen Gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen en Agrarisch gebied werden omgezet naar Recreatiezone.

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het ministerieel besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden ervan aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen, meer bepaald:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;

- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

Specifiek voor houtig erfgoed, meer bepaald voor de dreven, worden een aantal bijzondere voorschriften geformuleerd voor de instandhouding en het onderhoud:

- de dreefbomen goed te beheren. Dit heeft zowel betrekking op de bomen (stam, kruin en wortels) als op de standplaats waarin ze groeien. Binnen de standplaats moet onder andere het volgende vermeden worden:
 - o verdichting van de bodem, een bescherming van de zone onder de kroonprojectie binnen de bescherming is hiervoor aangewezen, bijvoorbeeld door het plaatsen van een passende afsluiting;
 - o (tijdelijke) wijziging van de grondwatertafel;
 - o bodemingrepen;
 - o mechanische schade (bijvoorbeeld ten gevolge van maaien);
 - o chemische verdelgingsmiddelen;
 - o vraatschade;
- de fysische toestand van de dreefbomen en hun standplaats regelmatig te controleren en te evalueren en tijdig de meest geschikte maatregelen uit te voeren wanneer een probleem zich voordoet (monitoring). De standplaats is de plaats die alle boven- en ondergrondse fysische, chemische en biologische factoren omvat die de levensomstandigheden en ontwikkelingsmogelijkheden van de betrokken bomen bepalen. Het gaat onder andere over bodemsoort, bodemstructuur, waterhuishouding, mineralenrijkdom, doorwortelbare ruimte en blootstelling aan licht. Door deze monitoring kunnen problemen tijdig vastgesteld worden en de nodige acties ondernomen worden. Deze kunnen zowel betrekking hebben op de bomen zelf (zoals snoeiwerken) als op de omgeving (standplaatsverbetering);
- regulier onderhoud van de dreefbomen en hun standplaats oordeelkundig uit te oefenen (regulier beheer); op basis van de beoordeling van de bomen (monitoring) kan, indien noodzakelijk, het regulier beheer aangepast worden.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een omgevingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is, vraagt de vergunningverlenende overheid advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijke rechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerenderfgoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

4.1. Archieven

Onroerend Erfgoed Limburg, Beschermingsdossier DL000324, Damburghoeve en omgeving, (J. Gyselinck, 1987).

4.2. Cartografische bronnen

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.

Topografische kaart van de omgeving van het Kamp van Beverlo, kaartblad Hechtel, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1848-1853, schaal 1:20.000.

Topografische kaarten van België, Eerste editie, Krijgsdepot, uitgegeven in 1865-1880, schaal 1:20.000.

Topografische kaarten van België, Tweede editie, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven in 1880-1884, schaal 1:20.000.

Topografische kaarten van België, Derde editie, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven in 1889-1900, schaal 1:20.000.

Topografische kaarten van België, Herziening derde editie, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven in 1900-1930, schaal 1:20.000.

Kaart van België, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven in 1928-1950, schaal 1:20.000.

Kaart van België, Militair Geografisch Instituut, uitgegeven in 1949-1970, schaal 1:25.000.

4.3. Literatuur

BAEYENS L. 1975: *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Bree 48 E*, Brussel.

BUSSELS M. & BYVOET F. 1937: Bocholt voorheen, Het gemeentelijk leven, *Verzamelde Opstellen uitgegeven door de Geschied- en Oudheidkundige Studiekring Hasselt* 13.1, 349-368.

KERKHOF A. 2005: *Bocholt, heden en verleden*, s.l.

MOLEMANS J. 1993: "Tumulten, oplopen en conspiratiens" in Bocholt aan het einde van het Ancien Régime, *Limburg* 72, 157-183.

MOLEMANS J. 1993: "Tumulten, oplopen en conspiratiens" in Bocholt aan het einde van het Ancien Régime, *Limburg* 73.3, 193-218.

MOLEMANS J. 1994: "Tumulten, oplopen en conspiratiens" in Bocholt aan het einde van het Ancien Régime, *Limburg* 73.4, 3-32.

4.4. Digitale bronnen

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Bocholt* [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14572> (geraadpleegd op 26 april 2023).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Damburghoeve* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/70695> (geraadpleegd op 26 april 2023).

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

